

PEDAGOGIIKAN PERUSTEET KOULUTTAJILLE

OPI YMMÄRTÄMÄÄN MISTÄ
LAADUKAS OPETUS KOOSTUU

Ilpo Tuononen

Sisällys

Johdanto	3
Pedagogiikan perusteita	4
Mitä pedagogiikka tarkoittaa?	4
Oppimiskäsitys	4
Opetuksen suunnittelu	5
Kasvatusfilosofiat	7
Mitä kuuluu pedagogiikan perusteisiin?	8
Oppimiskäsitys	9
Opetuksen suunnittelu	10
Kasvatusfilosofiat	12
Didaktiikka	13
Opetuksen arviointi	14
Koulutusjärjestelmät	16
Mihin oppiminen perustuu	17
Aivot ja hermosto	18
Kognitiiviset prosessit	20
Aistien kautta tapahtuva havainnointi	21
Motivaatio ja tunne	22
Sosiaaliset tekijät	24
Kulttuuriset tekijät	26
Itseohjautuvuus	27
Mitä on verkkopedagogiikka	29
Vuorovaikutteisuus	30
Joustavuus	32
Monimuotoiset oppimateriaalit	33
Teknologian hyödyntäminen	35
Opetussuunnitelman suunnittelu	36
Itseohjautuvuus	38
Monimuotoinen arviointi	39
13 vinkkiä opetuksen suunnitteluun	41

Johdanto

Olen vuodesta 2014 lähtien valmentanut satoja opettajia, kouluttajia ja verkkokoulutusten suunnittelijoita. Tänä aikana opettamisen tapa on muuttunut merkittävästi, erityisesti teknologian kehityksen myötä. Lisäksi olen havainnut, että monilta kouluttajilta puuttuu osaamista pedagogiikasta ja verkkopedagogiikasta.

Mikäli kouluttajalla ei ole riittävää pedagogista ja verkkopedagogista osaamista, hänen voi olla vaikeaa suunnitella tehokasta ja laadukasta opetusta. Tämä saattaa johtaa siihen, että kouluttajat kokevat epävarmuutta ja tuntevat itsensä vähemmän päteviksi, mikä voi heikentää oppimisprosessia ja vaikuttaa negatiivisesti opiskelijoiden oppimistuloksiin.

Siksi on tärkeää, että jokaisella opetustyötä tekevällä on vähintään perustason ymmärrys oppimisesta, opetuksen suunnittelusta ja arvioinnista, sekä pedagogiikasta ja verkkopedagogiikasta.

Näistä edellä mainituista syistä johtuen halusin kasata lyhyen e-kirjan sekä tehdä verkkokurssin joiden avulla kouluttajat voisivat oppia perusteita oppimisesta, opetuksen suunnittelusta ja arvioinnista, pedagogiikasta ja verkkopedagogiikasta.

Toivottavasti sinäkin saat näiden avulla näkökulmia oman opetustyösi laadun kehittämiseen.

Ystävällisesti,

Ilpo

Pedagogiikan perusteita

Mitä pedagogiikka tarkoittaa?

Pedagogiikka on tieteenala, joka käsittelee kasvatusta ja opetusta. Se tutkii **opetusmenetelmiä**, oppimisprosesseja, opetusympäristöjä ja kasvatuksellisia tavoitteita. Pedagogiikka pyrkii ymmärtämään, miten ihmiset oppivat parhaiten, ja se kehittää strategioita opetuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Pedagogiikka liittyy läheisesti kasvatustieteeseen, mutta se on laajempi käsite, joka kattaa myös opetuksen näkökulman. Pedagogiikassa tutkitaan, miten tietoa välitetään opettajalta oppilaalle, miten oppiminen tapahtuu, ja miten opetusprosessia voidaan kehittää tehokkaammin.

Tämä käsite voi vaihdella hieman eri kielten ja kulttuurien välillä, mutta yleisesti ottaen pedagogiikka on tiede opetuksesta ja oppimisesta.

Oppimiskäsitys

Oppimiskäsitys (tai oppimisenäkemys) viittaa siihen, miten ihmiset ymmärtävät oppimisen tapahtuvan ja millaisia prosesseja siihen liittyy. Se on perusta sille, miten opetusta suunnitellaan ja toteutetaan. Oppimiskäsitys vaikuttaa siihen, miten opettajat näkevät oppimistilanteen ja millaisia strategioita he käyttävät opetuksessaan.

Tässä on joitakin erilaisia oppimiskäsityksiä:

1. **Perinteinen oppimiskäsitys:** Tämä näkemys perustuu ajatukseen, että oppiminen on tiedon siirtämistä opettajalta oppilaalle.

Lukunäyte

Opettaja on asiantuntija, joka välittää tietoa, ja oppilas vastaanottaa sen passiivisesti.

2. **Konstruktivistinen oppimiskäsitys:** Konstruktivistinen näkemys korostaa oppijan aktiivista roolia tiedon rakentajana. Oppija luo ymmärryksensä yhdistelemällä uutta tietoa aikaisempiin kokemuksiinsa ja tiedonrakennusprosessiin.
3. **Humanistinen oppimiskäsitys:** Tämä näkemys korostaa oppijan henkilökohtaista kasvua ja kehitystä. Oppiminen nähdään prosessina, joka liittyy itsetuntemukseen ja itseohjautuvuuteen.
4. **Kognitiivinen oppimiskäsitys:** Kognitiivinen näkemys keskittyy ajattelun prosesseihin, kuten muistiin, ajatteluun ja ongelmanratkaisuun. Se painottaa tiedon prosessointia ja muistamista.
5. **Sosiaalinen konstruktionismi:** Tämä oppimiskäsitys korostaa sosiaalista vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppimisessa. Oppijat rakentavat tietoa yhdessä muiden kanssa ja jakavat tietoaan ryhmässä.

Nämä ovat vain muutamia esimerkkejä erilaisista oppimiskäsityksistä, ja useimmat opettajat ja koulutusjärjestelmät voivat yhdistellä näitä eri näkemyksiä omassa pedagogisessa lähestymistavassaan. Oppimiskäsitys vaikuttaa siihen, miten opetusorganisaatiot suunnittelevat opetusta, arvioivat oppimista ja tukevat oppijoiden kehitystä.

Opetuksen suunnittelu

Opetuksen suunnittelu on prosessi, jonka avulla opettajat suunnittelevat ja järjestävät opetustaan tehokkaasti tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä prosessi sisältää useita vaiheita ja harkittuja päätöksiä, jotka liittyvät opetusmenetelmiin, oppimateriaaleihin, arviointiin ja

Lukunäyte

oppimisympäristöön. Opetuksen suunnittelu on keskeinen osa pedagogista työtä, ja sen avulla varmistetaan, että opetus on tarkoituksenmukaista, motivoivaa ja oppimista tukevaa.

Opetuksen suunnitteluprosessi voi sisältää seuraavia vaiheita:

1. **Tavoitteiden asettaminen:** Määritellään selkeät ja mitattavissa olevat tavoitteet, jotka halutaan saavuttaa opetuksella. Tavoitteet ohjaavat opetuksen suunnittelua ja auttavat opettajaa keskittymään olennaiseen.
2. **Oppimisstrategioiden valitseminen:** Valitaan sopivat opetusmenetelmät ja oppimisstrategiat tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä voi sisältää erilaisia aktiivisia osallistumismuotoja, ryhmätyöskentelyä, keskusteluja, demonstraatioita ja muita pedagogisia menetelmiä.
3. **Oppimateriaalien valinta:** Valitaan ja suunnitellaan opetusmateriaalit, jotka tukevat oppimistavoitteita. Tämä voi sisältää kirjoja, artikkeleita, multimedielementtejä ja muita resursseja.
4. **Oppimisympäristön suunnittelu:** Huolehditaan siitä, että oppimisympäristö on sopiva ja innostava oppimiselle. Tähän voi kuulua luokkahuoneen järjestely, teknologian käyttö, ja muut fyysiset tai virtuaaliset tekijät.
5. **Arviointimenetelmien valinta:** Suunnitellaan arviointimenetelmät, jotka antavat opettajalle tietoa oppilaiden edistymisestä ja auttavat oppilaita ymmärtämään omaa oppimistaan.
6. **Differentiointi:** Otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja oppimistyyli suunnitellessa opetusta. Differentiointi tarkoittaa opetuksen muokkaamista niin, että se vastaa paremmin yksittäisten oppilaiden tarpeisiin.

Opetuksen suunnittelu ei ole staattinen prosessi, vaan opettaja voi jatkuvasti arvioida ja säätää suunnitelmaa oppimistulosten perusteella.

Lukunäyte

Joustavuus ja reagointi oppilaiden tarpeisiin ovat olennainen osa opetuksen suunnittelua.

Kasvatusfilosofiat

Kasvatusfilosofiat ovat ajattelu- ja näkemyssuuntia, jotka liittyvät siihen, mitä pidetään tärkeänä kasvatuksessa ja opetuksessa. Ne tarjoavat perusteellisia ajatuksia siitä, millainen on ihanteellinen koulutuksellinen ympäristö, millaisia tavoitteita kasvatuksella tulisi olla ja miten opetusmenetelmiä tulisi suunnitella. Kasvatusfilosofiat vaikuttavat siihen, miten koulutusjärjestelmät ja oppilaitokset rakentuvat.

Tässä on muutamia merkittäviä kasvatusfilosofisia suuntauksia:

1. **Perinteinen kasvatusfilosofia:** Tämä näkemys korostaa perinteisiä opetusmenetelmiä, kurinalaisuutta ja auktoriteetin merkitystä opetuksessa. Opettaja on tiedon välittäjä, ja oppilaat ovat passiivisia vastaanottajia.
2. **Progressiivinen kasvatusfilosofia:** Progressiivinen näkemys painottaa oppimista kokemuksen ja käytännön kautta. Oppilaita kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen, ja opetussuunnitelmat voivat korostaa ongelmanratkaisua, projektityöskentelyä ja yhteisöllistä oppimista.
3. **Humanistinen kasvatusfilosofia:** Tämä filosofia keskittyy yksilön kasvuun ja kehitykseen. Se korostaa opetuksen räätälöintiä yksilöllisten tarpeiden mukaan, itseohjautuvuutta ja opetuksen inhimillistä puolta.
4. **Essentialistinen kasvatusfilosofia:** Essentialismi korostaa tiukkoja opetussuunnitelmia, perusosaamista ja koulutusta yhteisesti jaettujen kulttuuristen arvojen pohjalta.